

NHỮNG KÝ SINH TRÙNG CÓ KHẢ NĂNG CHUYỂN GIỚI VÀ ĐIỀU KHIỂN LOÀI KHÁC

Khi bị nhiễm ký sinh trùng, các loài vật chủ này thường bị chi phối đến mức mất kiểm soát, đôi khi tìm đến cái chết.

Ít ai ngờ rằng, trong thế giới động vật tồn tại một số loài ký sinh không chỉ sống phụ thuộc vào vật chủ mà còn có khả năng thay đổi hành vi, sinh lý học cũng như kết liễu tính mạng của con vật mà chúng đang “cư ngụ”.

1. Sacculina biến đổi giới tính của cua

Động vật chân tơ *Sacculina carcini* đầu đời là một ấu trùng trôi theo dòng nước, nhưng khi tìm được vật chủ là cua, ấu trùng cái sẽ bắt đầu quá trình biến đổi bằng cách bám vào phần thân dưới của con cua và khiến phần mai của nó bị uốn cong. Sau đó, cô nàng giăng một loại tua nhìn như rễ lên khắp người vật chủ và sử dụng mạng tua này để kiếm thức ăn.

Sau một thời gian, *Sacculina* đực sẽ tìm đến con cái và giao phối. Cặp đôi này sinh con đẻ cái không ngừng. Lúc này, con cua đực trở thành đầy tớ bất đắc dĩ và bắt đầu chăm sóc trứng của *Sacculina* như thể đó là trứng của mình.

Khi loài ký sinh này “đầu độc” cua đực, nó bắt đầu triệt sản vật chủ và làm phẳng phần bụng, đồng thời bắt cơ thể cua tiết ra một số loại hormone để hành xử giống cua cái, thậm chí còn nhảy những vũ điệu vốn chỉ dành cho cua cái.

2. Giun *Euhaplorchis californiensis* bắt cá nhảy múa

Loài giun *Euhaplorchis californiensis* bắt đầu cuộc đời ký sinh trên rìa của loài sên sống ở vùng đầm lầy nước mặn phía Nam California. Trong cơ thể vật chủ, chúng bắt đầu sinh con đẻ cái rồi sau đó đi tìm những con cá nhỏ ăn ấu trùng để ký sinh tiếp.

Khi đã tiếp cận được nạn nhân mới, giun *Euhaplorchis californiensis* sẽ đóng đô ở mang cá và tìm đường đến não của con vật rồi tạo ra một lớp mỏng trông giống tấm thảm tại đó.

Chúng bắt đầu tiết ra những chất thấm vào hệ thống não bộ của cá. Cá nhỏ sau đó sẽ biểu diễn những điệu nhảy khác nhau và bị “tăng động” hơn bình thường. Chính vì vậy, chúng có khả năng bị chim tấn công cao hơn gấp 10 - 30 lần so với bình thường.

Bên trong chú chim vừa đớp cá nhiễm độc, trứng *Euhaplorchis californiensis* theo đường chất thải trôi ra ngoài và được sên tiêu thụ, tiếp tục vòng đời ký sinh.

3. Giun *Heterorhabditis bacteriophora* bảo vệ vật chủ

Heterorhabditis bacteriophora là loài giun chuyên đào đất toi xối. Khác với những loài ký sinh khác chuyên hại vật chủ, loài giun này bảo vệ con vật mà chúng ký sinh bằng cách đe dọa những loài ăn thịt.

Khi loài giun này làm nhiễm độc ấu trùng sâu bọ, chúng sẽ thay đổi màu sắc của vật chủ từ trắng sang đỏ. Màu sắc này như lời cảnh báo tới các loài động vật ăn thịt.

Thực tế đã chứng minh rằng, chim chào mào chuyên ăn sâu bọ thường tránh những con có màu đỏ. Giun ký sinh cần sâu bọ nuôi sống nên chúng phải cố gắng bảo vệ vật chủ nếu không muốn bị mất mạng.

4. Ong bắp cày bắt nhện giăng tơ

Hymenopimecis argyraphaga là tên của loài ong bắp cày Costa Rican. Chúng được biết đến là khắc tinh của loài nhện *Plesiometa argyra*. Mỗi khi đến kỳ sinh nở, ong bắp cày cái sẽ đi tìm nhện *Plesiometa argyra*.

Với chỉ một vết cắn, ong bắp cày hoàn toàn có thể làm tê liệt nhện và thành thoi truyền ấu trùng ong bắp cày vào chúng. Từ lúc này, nhện *Plesiometa argyra* sẽ nuôi dưỡng ấu trùng ong bắp cày và không ngờ mình đang bị "hút máu".

Sau vài tuần, nhện *Plesiometa argyra* sẽ tự nguyện xây một chiếc mạng nhện to nhưng có cấu trúc hoàn toàn khác biệt so với trước. Vật chủ xấu số lúc này cứ thế ngồi bất động trên mạng nhện của mình và chờ ong bắp cày đến kết liễu cuộc đời.

5. Đơn bào *Toxoplasma* "xúi dại" chuột

Mèo và chuột vốn không đội trời chung. Trong thực tế, bẩm sinh chuột có thể nhận biết được mùi nước tiểu của mèo và chạy trốn mỗi khi ngửi thấy mùi này. Tuy nhiên, khi bị nhiễm ký sinh trùng *Toxoplasma* - chuột sẽ bị mất bản năng sợ mèo.

Tệ hơn nữa, ký sinh trùng *Toxoplasma* còn khiến chuột bị hấp dẫn bởi mùi nước tiểu của mèo. Không những thế, loài đơn bào kí sinh này còn "xúi khiến" vật chủ ghé thăm mèo nên dễ dàng bị xơi tái. Lúc này đây, ký sinh trùng *Toxoplasma* sẽ hoàn thành vòng đời của mình ở bên trong cơ thể của mèo.

6. Giun tròn dìm chết châu chấu và dế

Spinochordodes tellinii là một loại giun tròn chuyên "đầu độc" châu chấu và dế. Khi trưởng thành, giun kí sinh sống trong nước ao, hồ và đẻ con ở dạng xoắn nhằm đầu độc dế và châu chấu khi uống nước ở đây có.

Giun tròn sau đó lớn lên bên trong cơ thể vật chủ. Khi đã đủ lớn, chúng tiết ra một chất có khả năng phá hủy hệ thống thần kinh, khiến châu chấu và dế lao vào vùng nước gần nhất và bị chết đuối. Loài giun này khiến vật chủ đâm đầu vào chỗ chết và nhảy đi để bắt đầu một vòng tuần hoàn mới với nạn nhân tiếp theo.